



RAAD VAN BEHEER  
HOUDEN VAN HONDEN

# HONDEN HELPEN bij een leven mét de wolf

*Schaapherder Erika Visser met  
haar Maremma Alcide.*



Foto: Ingrid Ros



In natuurgebied het Drents-Friese Wold houden schaapherders Erika Visser en haar man Catrinus Homan ruim 600 schapen. Ze verloren schapen aan de wolf, maar dat maakt hen niet haatdragend jegens het dier. Zij kozen voor beschermende maatregelen, waaronder kuddebeschermingshonden: Karpatische Herders en Berghonden van de Maremmen. Erika: “Wij proberen onze dieren zo goed mogelijk te beschermen, dat doen we uit liefde voor onze kuddes, maar óók voor de wolf.”

Erika Visser is oorspronkelijk paraveterinair en docent dierverzorging. Na jaren voor de klas te hebben gestaan, stapte ze in 2013 over naar het vak van schaapherder, waarmee ze als vrijwilliger met haar Working Kelpie in contact was gekomen. Aanvankelijk werkte ze in loondienst bij verschillende kuddes, later als zelfstandige. Haar man Catrinus is schaapherder in dienst van het Drentse Landschap. Zijn kudde bestaat uit ruim 300 Schoonebeker moederdieren. Hun privé kudde ‘de Ommekeer’ (vanwege de carrièreswitch) bestaat eveneens uit circa 300 dieren: Scottish Blackfaces, Schoonebekers, Drentse Heideschapen en kruisingen daarvan.

### Traumatisch

Met een kleine kudde van vijftig Scottish Blackfaces en zo’n veertig Schoonebekers begon Erika in 2017 als zelfstandige samen met Catrinus in natuurgebied de Hoekenbrink. Erika: “De schapen liepen daar gewoon lekker los. Tot december 2019, toen hield er een wolf huis in de kudde en doodde maar liefst dertien dieren. Dat het echt een wolf was, bleek uit DNA-onderzoek uitgevoerd door BIJ12 (uitvoeringsorganisatie van de provincies, ondersteunt agrariërs bij faunaschade – red.). Die ervaring was afschuwelijk, echt traumatisch. We waren lamgeslagen, we konden even helemaal niets.”

### Maatregelen

Toch werd het echtpaar niet haatdragend jegens de wolf. Eenmaal weer bij hun positieven, besloten ze maatregelen te treffen. Erika: “Zo’n dertig wolfwerende netten van circa vijftig meter lang en 1.20 meter hoog, waarmee je een overzichtelijk stuk land kunt afzetten, onder stroom gezet met een mobiele stroomklok op zonne-energie. Een alarmsysteem dat op afstand waarschuwt als de stroom op de netten te laag is, een bewakingscamera en natuurlijk onze honden. Alles bij elkaar een hele investering.” Augustus 2020 schafte het echtpaar twee Karpatische Herders aan voor de bescherming



Erika met haar Maremma's Alcide (links) en Melanzana.

van hun kudde. “Ze waren toen vier maanden. Jonge dieren dus, die nog heel veel moesten leren. Ze hadden geen oudere honden wier voorbeeld ze konden volgen, dus moesten wij ze alles leren. Dat is een lastig en tijdrovend proces, dat duurt wel totdat de honden een jaar of twee zijn.”

### Wolf slaat weer toe

Begin september 2021 sloegen de wolven weer toe, ondanks de beschermende netten. Erika: “We hadden maar één van onze Karpatische Herders bij de schapen staan, onze Vixen. De ander, Epica, was er nog niet aan toe om zelfstandig bij de kudde te lopen. Een wolvin (gezien op camerabeelden) heeft de schapen toen in paniek gebracht, waarna die zelf het raster zijn uitgerend.” Er vielen weer twee slachtoffers: één half opgegeten dier en één dodelijk verwond. En een jaar geleden, 7 januari 2022, was het voor de derde keer raak: “Ook toen stond alleen Vixen bij de kudde, en die kon niet tegen de overmacht van twee wolven op. De schapen raakten in paniek en sprongen over het net, sommige raakten vast in de netten. Toen telden we vijf slachtoffers...”



Foto: Carolien van Slijpe

Buurmeisje Robyn met hond Melanzana.

### Berghonden van de Maremmen

Erika had al vóór deze aanval contact met een Italiaanse fokker van Berghonden van de Maremmen, kortweg Maremma's. Ze overwoog toen al deze honden aan te schaffen voor de bescherming van hun privékuddes. "De aanschaf van deze honden kwam door die laatste aanval in een stroomversnelling en al een maand later liepen er drie Maremma's bij de kudde, een reu en twee teven met ervaring in

## Hond en schapen moeten langzaam aan elkaar wennen, daar moet je veel tijd in steken – geduld hebben

de bescherming van vee. We kozen voor dit ras omdat ze naar mensen toe zacht en sociaal zijn en niet te waaks. We hebben hier nu eenmaal veel toeristen en dan kun je niet het risico lopen dat er iets naars gebeurt. De honden houden voorbijgangers nauwlettend in het oog en houden de schapen weg bij de netten, maar ze gaan niet helemaal uit hun dak als er mensen verschijnen. De Karpatische Herders hebben inmiddels hun plaats en werk gevonden bij de kudde van Catrinus. Zij zijn klaar voor hun taak nu en dit is dus uiteindelijk een goede oplossing zo. We zijn blij met alle zes de honden."

### Crowdfunding

De aanschaf van de Maremma's betekende een hele investering en dat geld hadden ze eigenlijk niet. "Vrienden van ons – ik word er nog emotioneel van – organiseerden een crowdfunding om genoeg geld bij elkaar te krijgen. Binnen twee weken hadden we 8.000 euro! Mensen lieten zo blijken hoeveel waardering ze hadden voor onze inspanningen om mét de wolf te leven... Gelukkig hielp de fokker ons met het installeren van de honden – ik verzeker je dat dat niet makkelijk was: regen, onrustige schapen, onwennige honden."

Uiteindelijk lukte het niet met de jonge reu, die ging terug naar Italië. "Daar hebben we in juli 2022 een andere reu voor teruggekregen: Alcide." Samen met Alcide stuurde de fokker een jonge teef mee, Alma, hun vierde Maremma. "Haar hebben we toegevoegd aan een klein koppeltje schapen dicht bij huis. Zo heeft ze niet te veel hooi op haar vork en kunnen we haar goed opleiden. Hond en schapen moeten langzaam aan elkaar wennen, daar moet je veel tijd in steken – geduld hebben. Zo willen puberende honden nog wel eens uit speelsheid achter schapen aan gaan rennen en een pluk wol uit hun vacht trekken. Dat is niet de bedoeling en dat moet je ze snel afleren. Daarvoor moet je er steeds bij zijn."

### Beschermen is het devies

Catrinus en Erika zijn idealisten én realisten als het gaat over de wolf. Hun grondhouding is dat de wolf er nu eenmaal is en dat we het ermee moeten doen. "Afschot helpt sowieso niet, de opengevallen plekken worden meteen weer ingenomen door andere wolven. Beschermen van je dieren is dus het devies! Het staat simpelweg ook in de wet dat je je dieren moet beschermen, ook tegen roof-



Foto Ingrid Ros.

Karpatische Herders Epica (links) en Vixen.



## HONDEN DIE OP WOLVEN LIJKEN

Nu de angst voor de wolf weer groeit, wordt steeds vaker de roep gehoord om het dier te bejagen. Dat veroorzaakt bezorgdheid onder eigenaren van wolfachtige honden: “Dan lees je in de krant dat een wolf achter fietsende kinderen aan ging”, vertelt Mark Pouw uit Badhoevedorp, eigenaar van de jonge Saarlooswolfhond Lupa. “Zo’n bericht veroorzaakt veel paniek. Uiteindelijk blijkt het gewoon een ongevaarlijke Tsjechische Wolfhond te zijn geweest, maar de toon is gezet.” Tot op heden heeft Mark nog niet veel gemerkt van angst voor Lupa: “Mensen blijven wel staan kijken. Gelukkig meer uit bewondering dan uit angst.” Volgens Mark zou het goed zijn als mensen het verschil tussen wolven en wolfhonden leren kennen, maar helaas zijn die voor de leek vaak nauwelijks zichtbaar. “Sowieso laat ik Lupa nooit loslopen in een gebied waar wordt gejaagd of waar honden om een andere reden aangelijnd moeten zijn. En als ze wél los mag, zorg ik dat zij door haar tuigje herkenbaar is als huishond.”

Desgevraagd bevestigt Marianne Eggink van de Algemene Vereniging voor Liefhebbers van Saarlooswolfhonden (AVLS) dat mensen de Saarlooswolfhond mooi en indrukwekkend vinden, maar ook dat sommigen er bang voor zijn. “Wij krijgen geen klachten van fokkers of eigenaren over groeiende angst voor wolfhonden. Dat valt alles mee. Helaas krijgen vooral de bange mensen een groot podium in de media en daarmee wordt het opgeblazen. Zo wordt de roep om jacht steeds luider. Ik heb in Frankrijk gewoond. Daar deden we onze honden wel een grote oranje halsband om, opdat jagers ze niet voor een wolf of vos aan zouden zien. Je hond aan de lijn houden op plekken waar gejaagd wordt – ook al is het er een die niet op een wolf lijkt – is sowieso een must. En wellicht ter geruststelling: de Saarlooswolfhond is een zeer terughoudende hond, waar geen aanvalsdrijf in zit. Hoe stoer ze er ook uitzien, ze vluchten liever dan dat ze aanvallen – net als de wolf.”



*Saarlooswolfhond Lupa van Mark Pouw.*

dieren. Dat is gewoon een plicht, hoe moeilijk het ook is. Nou dat doen wij dus: beschermen, beschermen, beschermen. Dat doen we uit liefde voor onze dieren, maar óók voor de wolf. Als iedereen zijn dieren goed beschermt, valt er voor de wolf minder te halen en zal hij zich hopelijk meer richten op natuurlijke prooi zoals ree of hert. Maar honderd procent bescherming kun je niet bieden, dat is een utopie. Ons best doen, meer kunnen we niet doen.”

### Werkgroep Wolf Nederland

De provincie draagt bij in de beschermingskosten tot een maximum van € 20.000,-. Toch maken veel collega-veehouders geen gebruik van beschermingsmiddelen. Erika: “Je moet er veel voor over hebben, dat is voor velen lastig. Verder is niet iedereen op zijn gemak met honden. En al ben je wel goed met honden, dan nog is het een moeizaam proces van vallen en opstaan.” Dat het tot op heden niet lukt de gelederen te sluiten met beschermingsmaatre-

gelen, baart haar zorgen: “Dan zal de wolf aan het kortste eind trekken, komt er weer jacht en dan zal ook het risico op afschot van onschuldige honden – zeker honden die op wolven lijken – sterk toenemen. En dat wil niemand.”

Erika is lid van Werkgroep Wolf Nederland. De werkgroep streeft ernaar om veehouders bij te staan bij hun streven naar conflict-arm samenleven met wolven. “We hebben een luisterend oor voor de zorgen en noden van getroffen veehouders en bieden de helpende hand aan hen die nog niet goed weten hoe ze het aan moeten pakken. Waar gaat het mis en hoe kunnen we helpen om dit te veranderen? We begrijpen dat elke situatie uniek is en doen ons best om de juiste oplossing te vinden voor iedereen die ons om hulp vraagt.” Meer over de werkgroep vind je op [www.werkgroepwolf.nl](http://www.werkgroepwolf.nl). ■